

1. ariketa

Ondoren testu bat daukazu. Irakurri eta erantzun galderei.

Aukeratu erantzuna. Bakarra da zuzena.

ERREPIDEETAKO HILAK

Lehen errepide-istripuetako heriotza 1896ko abuztuaren 17an izan zen, Londresen. Abiadura-muga orduko sei kilometrokoa zen garai hartan Erresuma Batuan, baina horrek ez zuen eragotzi ezbeharra: 44 urteko emakumea, Bridget Driscoll, hil zen ibilgailu batek harrapatuta. 30 urte ziren lehen autoa sortu zutela. Historiako lehen istripua gertatu eta urte gutxira iritsi zen lehen autoa Euskal Herrira: 1901eko abuztuaren 10ean matrikulatu zuten Alfonso Pardo eta Manuel de Villena aristokratek, eta orduko 40 kilometroko abiadurara iristen zen.

Krisi ekonomikoaren ondorioz, azken zazpi urteotan gorabeherak izan ditu hildakoen kopuruak, baina agerian dago gero eta gutxiago hiltzen direla. Araban, Bizkaian eta Gipuzkoan 1990eko hamarkadaren hasieran jo zuen goia eta, harrezkeroztik, beheranzko bidea hartu du, salbuespenak salbuespen. 1990. eta 1992. urteen artean izan zen hildako gehien errepide-istripuetan. Hildako gutxien iaz izan zen: 39, 2016an baino hamabost gutxiago. Lurralde historikoka, Arabako errepideetan bederatzi pertsona hil ziren; Bizkaikoetan, zortzi; eta Gipuzkoakoetan, hogeita bi. Eusko Jaurlaritzako Trafiko zuzendariaren iritziz, joera «sendotzen» ari da, eta hori erakusten dute datuek. «Urteaz urte, beherantz doaz hildakoak, eta hori pozteko modukoa da. Orain kopuru apaletan mugitzen gara, eta joerari eustea zailagoa da, baina pozik gaude lortutakoarekin. Dena den, oraindik ez dira bukatu gure egin beharrekoak eta plan estrategiko bat dugu martxan». Helburu argia du Eusko Jaurlaritzak, Europar Batasuneko kopuruarekin iristea: «2010. urtean zenbat hil ziren oinarri hartuta, hildakoen kopurua erdira jaistea 2020. urterako».

Datuak aztertuz gero, bi beherakada izan dira nabarmen: 1992. urtean hasi zena eta, handiena, 2004. urtetik aurrerakoa.

Hiriguneetan segurtasun-uhala jartzea derrigorrezkoa bilakatu zen 1992. urtean, errepideetan bazen 1974tik, eta horrek eragina izan zuen hildakoen kopuruan, lehen aldiz beheranzko joera nabarmena eragin baitzuen. Hamarkada batez hildakoen kopurua egonkor mantendu ostean, 2004an hasi zen beherakadarik handiena, puntuko gidabaimena iragarri zutenetik.

Biktima-kopuruak zein hildakoak eta zaurituak, eta biktimak izan diren istripuen kopuruak ez dute aldaketa handirik izan 2004. urtean egin zuten beheranzko joeraren ondoren. Eta hildakoen kopurua beherantz ari dela kontuan harturik, ondorioa argia da: biktimen artean gero eta gehiago dira zauritzen direnak eta gutxiago hiltzen direnak. Biktima motei dagokienez: hildakoen % 59 gidariak ziren —% 30 motoetakoak, eta % 70 autoetakoak—, % 23 bidaiariak eta % 18 oinezkoak. Istripu motari dagokionez, erdiak baino pixka bat gehiago, % 51, bi ibilgailuk elkar jota gertatu ziren; % 31 bidetik aterata, eta % 18 oinezko bat harrapatuta. Moto-gidariak, txirrindulariak eta oinezkoak dira «talde ahulak» errepideetan, eta horiekin elkarlana sustatzen ari da Jaurlaritza, segurtasuna areagotzeko.

Mugikortasuna sexuaren arabera aztertzean, agerian geratzen da gizonen eta emakumeen aukerak desberdinak direla. Emakumeek ibilgailu pribatua gutxiago aukeratzen dute, baina gizonen lehen aukera da ia beti. Gizonek bidaia gehiago egiten dituzte ibilgailu pribatua gidatuz; eta joan-etorri gehienak garraio publikoa erabiliz edo oinez egiten dituzten emakumeen kopurua gizonena baino handiagoa da. Gero eta emakume gehiagok dute gidabaimena, nahiz eta oraindik gizonak baino gutxiago diren. Baina gorakada horrek ez du eraginik izan hildakoen zenbakian, gizonak gehiago baitira oraindik ere hildakoen

artean. Lehen baino emakume gehiago daude errepideetan, baina istripuetan hildako emakumeen kopurua ez da handitu. Egunero egiten dituzten bidaia-kopuruetan ere ageri da gizon eta emakumeen arteko banaketa: emakumeak seme-alabez eta etxeko lanez askoz gehiago

arduratzen direnez, bidaia gehiago egin behar dituzte egunean, horietako asko oinez edo garraio publikoan.

PEREZ, A. Berria. 2018ko urtarrilaren 21ean. Egokitua

1. ariketa. Aukeratu erantzuna

1. Noiz gertatu zen lehen errepide-istripuetako heriotza?

- a) Abiadura-muga orduko sei kilometro baino handiagoa zenean.
- b) Autoa sortu zenetik hogeita hamar urte pasa ondoren.
- c) Pasa den mendearen hasieran, Londreseko errepide batean.

2. Zer dio testuak hildakoen kopuruez?

- a) Krisiak ez duela inolako eraginik.
- b) 1990. urtean kopururik txikiena izan zela.
- c) Beranzko joera dagoela azken urteotan.

3. Zer uste du Trafiko zuzendariak?

- a) Gauzak aldatu beharra dagoela, datuak apalak baitira.
- b) Hildakoak badaude, ezin direla pozik egon.
- c) Lortutakoa mantentzea zaila izango dela.

4. Zer helburu du Eusko Jaurlaritzak?

- a) Europako datuetatik gertu egotea.
- b) Plan estrategikoa berrantolatzea.
- c) 2020an zero heriotza lortzea.

5. Noiztik eman da beherakada handiena?

- a) Segurtasun-uhala hiriguneetan derrigorrezkoa denetik.
- b) Puntukako gidabaimena martxan jarri dutenetik.
- c) 1974tik, errepideetan segurtasuna handitu zutenetik.

6. Zer gertatzen da biktimekin?

- a) Azken hamarkadan ez da aldaketa handirik egon kopuruetan.
- b) Gero eta gehiago dira hiltzen direnak zauritzen direnak baino.
- c) Hildakoen kopurua etengabe ari da gora azken urteotan.

7. Estatistiken arabera, nork dauka hiltzeko arriskurik handiena istripu batean?

- a) Oinezkoak errepidea gurutzatzean.
- b) Bidetik atera den moto-gidariak.
- c) Beste auto baten kontra talka egin duen auto-gidariak.

8. Zer dio testuak gidabaimena duten emakumeen gorakadaz?

- a) Emakume gidari gehiago egon ahala hildakoak gehiago direla.
- b) Emakume hildakoen zifretan ez dela islatzen.
- c) Hildakoen zenbakietan laster izango duela eragina.